

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aei
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

VII. De Commvnione Evcharistica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

extra eam est personaliter: Nam ille modus astruit solam efficaciam Communionis cum Sacramentalis.

AD III. Etiam extra usum Cœnæ distribuitur, cum sit vbique in omni se, quam distribui contingit.

VII. DE EVCHARI- STIÆ SACRAMENTO seu COMMVNIONE.

QVÆSTIO LVI.

*Eucharistia an sit Res Permanens;
an Actio transiens?*

LVTHERO Martinus Bucerus, teste Cochleol. 3. *Miscel. tract. 8.* anno 1536. persuasit, In Eucharistia non esse Corpus Christi, nisi dum sumitur: ac proinde Sactionē propriē esse Sacramentum. Rati, sic Lutheranos & Zwinglianos reconciliandos fore. At irrito euentu. LVTHERANI, Melanchthon, Brentius, Kemnitius, &c. Item CALVINIANI cum Caluino, *Inst. l. 4. c. 18. §. 37. 39.* Martyr *lib. contra Gardin.* &c. idem arripuerunt commentum; quod ad Orthodoxam Eucharistię Adorationem illud valere destruendam cerarent.

CALVINVS tamen, Martyr, & Illyricus volunt, tunc solum esse Sacramentum, cum actu sumitur: Vt Baptismi aqua, dum affunditur: Non, dum ad egros defertur.

LVTHERANI v. id. v. Kemnitius (quo 8. Patrum eludat testimonia) volunt esse etiam, dum ad egros defertur, immediatē Cœna? Quodam quoque post triduum manere aiunt Sacramentum.

SVADENT istis. 1. Quia sic Institutio est facta. 2. Sicque est cum Baptismo. 3. Nec 8. Patres sunt alieni. 11. Caluinus. *Qui sic faciunt*, sc. asserunt Euch. habent Veteris Ecclesie exemplum; Fateor. *Verum in rotanda, in qua non sine magno periculo erratur; nihil cer-*

tium est, quam veritatem sequi. III. Kemnitius ea vult S. Patrum testimonia admitti, quæ dicunt statim à Cœna missum Sacramentum ad egros. IV. *Idem.* Alii Patres errarunt: 1. Sed quia ex simplicitate; ignosci potest: 2. Alios cum his non consensisse ad asseruationem Euch. ideo Consuetudinem non fuisse Vniuersalem. 3. Et sicubi fuit, abrogatam esse. 4. Demum asseruatam esse ad manducationem, non ad superstitionem.

AUTOR. Eucharistia planè est Res permanens; non Actio transiens. Docent id verba Institutionis: *Hoc est enim Corpus meum.* I. Hoc dictum fuisse Verum necesse est; at ante manducationem dictum fuit. II. Fuit dictum, vt causa manducationis: q. d. ideo *manducate; Hoc est ENIM Corpus meum*: scilicet, maximum Sacramentum; eoque sanctius motiuum. Præceptum est, *Manducate*: Simul *Hoc est enim Corpus meum* Exhibitio Rei est; Non Promissio, vt Caluinus finxit: Hæc enim futuri est; non præsentis boni.

III. Benedictio, rem communem faciens benedictam & sacram, est Actio per se perfecta; cuius Opus est. Res rerum sacrarum sacratissima Corpus Christi: 1. Cor. II. *Panis, quem frangimus, nonne Communicatio est.* &c. At istud est permanens, ad Communionem māducandam ordinatum, duratq; dum species perdurant quibus corruptis, esse definit.

IV. *Manducate*, præcepit; sed non addidit, continuò post Benedictionem *Manducate*: quod ergo Verba Institutionis non definiunt tempus manducandi; ecquâ Scripturâ sacrâ docete definiunt Sectari, Manducandum esse simul ac benedictio facta est? Vnde docent; Benedictionem, & Manducationem vnâ esse Actio-

Actiōnem Coenæ debere? Nos duas esse docemus, Benedictionem, Sacrificii; Manducationem, Sacramenti.

V. *Accipi, Benedici, Frangi*, sunt Sacrificii, seu, ad Esse Sacramēti faciūt. *Distribui, & Manducari*, ad Vsum Sacramenti spectant: Atqui Essentia rei, & Vsus eiusdem nullam habent necessariam connexionem: ergo neque in hoc Sacramento. Proinde diuersæ sunt actiones Rei permanentis tam extra Vsum, quam in Vsu præsentis. Iam vt essentia illius est accidentarius; Vsus manducationis ita & Reseruationis, Supplicationis. &c. est; vt sine quo sit Res nihilominus permanens ac per se subsistens. Hactenus ex Institutione probatio ducta est.

VI. Iam Baptismi & Eucharistiæ disparitas docet eandem Permanentiam. Quia in Baptismo non est Res permanens; sed Actio, quæ sit & dicatur Sacramentum: at in Eucharist. non est Actio, sed Res permanens, quæ sit Sacramentum. *De Baptismo*: quia non Aqua est Sacramentum sola; Non Forma super Aquam dicta; sed Actio per hæc circa baptizandum. Liquet. *De Eucharistia* verò: 1. Quia, *Modus loquendi* omnium is fuit, vt nemo Fractionem, aut Benedictionem, aut Distributionem, aut Manducationem, vocarit Eucharistiam; sed rem permanentem; Vt Iustinus, Panem sanctificatum, Cibum. &c. Quem dicunt Patres offerri, Confici, Portari. &c. quæ conueniunt Rei permanenti, non Actiōni: Quem conferunt etiam cum Verbo Incarnato. &c. 2. Actio nulla est, cui tota ratio Sacramenti conueniat: Nam *Manducatio* est suscipientium; at horum actio non constituit Sacramen-

tum. *Benedictio* seu *Consecratio* est Ministri, qui facit esse Sacramentum; sed non est ipsa illud. *Fractio & Distributio* non sunt signa gratiæ inuisibilis; ergo nec Sacramēta. At *Pani Consecrato*, vt rei permanenti, patet conuenire definitionem Sacramenti: ergo & est Sacramentū. VII. Docent idem S. Patres apud *Bell. l. 4. c. 4.*

DICO AD I. Iam liquet ex dictis.

AD II. Id agat ipse, quod rectè iudicat agendum: at contra it.

AD III. At istud solus dicit S. Iustinus: reliqui Assertionem quoq; iubēt, aut docent. 2. Christus nec detulit ad absentes Eucharistiam, nec iussit: unde iubet Kemnitius? &c.

AD IV. 1. S. Cyprianus corripit rudes Sacerdotes, ex simplicitate errantes contra Vsum communem. 2. Mentitur alios Communi Consuetudini nō consentisse. 3. Abrogatam fuisse eam mentitur: Itemque & 4. Assertionem Eucharistiam ad māducationem solam. *Bell. c. 15.*

QVÆSTIO LVII.

Ecquæ debita sit Eucharistiæ Materia Panis?

LUTHERANVS Illyicus *Cent. 11. cap. 8.* Schisma Græcorum in hoc & Latinorum ita describit, vt videretur det Græcis. Hinc Lutherani & Zvingliani fermentatum putant aptiorem azyino.

CALVINVS *Inst. l. 4. c. 17. §. 43.* tria 1. Susdeque esse vtro vtatis. 2. Fermentati vsum durasse à Christo ad annum 125. 3. Alexandrum Papam instituisse azyimum. Sic & Kemnitius *par. 2. ad Sess. 22. c. 7.* Calvinistæ hinc fermentato videntur omnes: Vt & Græci Schismatici.

SVADENT istis. 1. Matth. 26. *Non in die festo.* & c. sc. Paschæ. Marc. 15. Ioseph syndonem

nem mercatus est; Mulieres, *Luc. 23.* paratūt aromata. Iudæi criminalem causam egerunt: quæ in festo vetita: Ioan 13. *Ante diem Pasche.* Ioann. 18. *Non introierunt pratorium, ut manducarent Pascha.* Ioann. 19. *Erat autem parasceue Pascha.* Ergo die profano Cœna peracta est in fermentato.

2. Patescit ad eam *Deut. 16.* Agnum immolandum ad Vesperam luna XV. ergo Dominus XIV. cœnauit in fermento.

3. CALVINVS. P. imitiua Ecclesia vsque ad Alexand. um vsa est fermentato in Cœna.

4. *Græci.* Dominus accepit Panem: at azymus non est panis: Et azyma, Iudæorum est; proinde in hac Cœna est Iudaizare.

5. Pentecoste celebratur die quinquagesimo ab secunda azymorum: at eo anno venit Pentecoste in Dominica; ergo & secunda azymorum: ergo prima fuit feria VI. proinde Dominus cœnauit in fermento feria V.

AUTOR. Panis Azymus est Eucharisticus; vt in quo Dominus cœnauit Luna XIV. ad vesperam, feria V. cum qua incepit Lunæ XV. feria sc. VI. solennis Paschæ. 1. Sic testis S. Scriptura in meo *Antichristop. 3. q. 23.* 2. Omnes ferè S. Patres dicunt Christum celebrasse Pascha die XIV. vesperi, captumque noctu: testibus Euangelistis, Ioann. 13. *Ante diem festum, sc. Luna XIV sciens Iesus. &c.* pridie Passionis. Ioann. 18. *Nobis non licet interficere, sc. ob festum diei XV. feria VI.* Ita Patres Chryl. Cyr. Aug. &c. 3. S. Patres dicunt occitum Christum ipso die solenni Paschæ, Luna XV. at hæc cœpit pridie vesperi, sicque *Gen. 1. Factum est vespere & mane dies primus.* 4. Asiani egerunt Pascha cum Iudæis: (teste *Cœcilio Nicæno.*) Luna XIV. ad vesperam vti & Iudaizantes Quattodecimani. 5. Orthodoxi ideo, si Luna XIV. veniebat in Dominica, differebant Pascha in se-

quentem Dominicam; vti & hodie; ne Iudaizemus.

DEMO AD I. Fuit ea quorundam sententia: at altera vicit, vt in festo crucifigeretur. Opera autem pietatis non prohibita erant in festo; sed seruilia, & in Sabbato maior quies erat præcepta, quàm in festo. Luna XIV. autem erat *Ante diem festum* artificialem, sc. feria VI. Et hac XV. immolatos boues & oves manducabant Sacerdotes; qui Pascha sunt, *Deut. 6.* Agebantque eodem parasceuen in paschâ, sed non ante pascham: nam ad Sabbathum ea agebatur: Ioann. 19. *Propter parasceuen, ne remaneret in cruce Sabbatho.*

AD II. Quidam Patres, ad vesperâ, sc. mundi, intelligunt. Quidam Lunæ XV. vesperam; quâ & agnus typicus, & Christus est immolatus; qui pridie, initio Lunæ XV. finitâ XIV. cœnarat.

AD III. Dicit: at nullo docebit auctore; nam fingit. Leo IX. acerrimus Lunæ XV. defensor vsus Ecclesiæ: inde à S. Petro repetit; non ab Alexand. I. cœpit, qui sedit anno 121.

AD IV. Rebus iisdem vti cum Iudæis, non est Iudaizare; sed eodem vti ritu & fine.

AD V. Pentecostes dies numerandi sunt à primo die profano azymorum: proin, si secundus azymorum incideret in Sabbathum, tunc à tertio numerabatur: Et sic accidit anno Christi passi.

QVÆSTIO LVIII.

An Materia Vini sit miscenda Aquâ ad S. Synaxin agendam?

LUTHERANI & Calvinistæ, ceu Armeni, mero meracissimo vtuntur in Cœna.

Qq abf-

absque aqua. Lutherus *l. contra Regem Anglia*, anno 1512 fatuos vocat aquam vino mixcentes: cum sit merum figmentum huiusmodi; & pessimam habeat significationem. Kemnitius *part. 2. in Sess. 22. Can. 7.* ait esse indifferens; cum incertum sit, an Dominus vinum aquam miscuerit: proinde miscere nil nec esse esse; nec præcipi ab Ecclesia posse.

CALVINISTÆ aiunt, ut Richerus, esse hereticos, sacrilegos, falsarios, qui miscent aquam, & sua commenta Evangelicæ puritati.

SVADENTISTIS. 1. Lutherus & Kemnitius. Quia pessima est significatio, *Isa. 1. Vinum tuum mistum est aquam*, id est, ait Hieron. *Verbi sinceritas corrupta est.* 2. Quia, quod ex latere Christi fluxit Sanguis & Aqua; e ratio non probat miscendam aquam in calice: quippe significat Baptismum & Eucharistiam, ait S. Aug. *tract. 120. in Ioann.* Vide *Geneal. p. 3. q. 14.*

AVTOR. Miscere vinum aquam in Sacramento Calicis, probabilius non est de necessitate Sacramenti: etsi improbabiler pauci esse aiant: Attamen, non miscere, grande peccatum est. 1. Quia Dominus vinum aqua mistum consecrauit: (quod probabile Kemnitio pro more nationis. Malè) Nam sec^o fert Traditio. Scriptura enim solius Calicis meminit, non vini, non aquæ. &c. Nisi sibi: *Non bibam de hoc genimine Vitæ.* &c. quod dixit Dominus ad esum agni; non ad Eucharistiam; secundum potiore Patrum sententiam. Traditio autem constat ex Liturgia S. Iacobi in Conc. Trullano: non ex Clementis *Const. l. 8 cap. 17.* ex Irenæo, Cypr. Basil. &c. qui ex omni natione, misturam non tribuunt mori nationis, ut Kemnitius.

3. Quia, *Ioann. 19.* Ex latere Christi

exiit sanguis & aqua. Chrylost. *hom. 24. in 1. Corinth.* *Quid est in Calice? Quod ex Latere fluxit.* August. Ambros. &c. 3. Quia Eucharistia significat Unionem Christi cum Ecclesia, ut vini cum aqua. Sic Cypr. Euseb. *Id. &c. 4.* Quia Eucharistiæ typus fuit, non solum, *Genes. 14.* Panis & Vinum Melchisedech: sed etiam aqua Petræ, *1. Corinth. 10.* Ita Ambrosius, Euseb. 5. Quia significatur sic duarum in Christo naturarum Unio. Sic *Niceph. l. 18. c. 15.*

DICO AD I. In S. Scriptura res eadem sæpe contraria significant: ut *Gen. 49. Catulus leonis Iuda.* *Apoc. 5. Vicit leo de tribu Iuda.* Contrà. *Pla 90. Conculcabis leonem.* Ita hîc.

AD II. Ista significant rectè: & etiam Significatur per mixturam calicis eadem profluxio Sanguinis & Aquæ. Quæ obstrepunt alia, liquent ex dictis.

Q V Æ S T I O L I X.

Qua FORM A conficitur Eucharistia?

LUTHERO-CALVINISTÆ in hoc consentiunt, ut Ecclesiæ Catholicæ sententiam non integrè admittant. Cætera, dissentiant.

LUTHERANVS Martin. Bucerus in *Matth. 26.* verba Institutionis recitari necessarium negat: Quod Sacra Scriptura non id doceat vel iubeat: Habetque sectatores, teste Kemnitio *part. 2. Exam. ad Sess. 15. Can. 1.* Kemnitius ibid. ista: 1. Tota Institutionis descriptio pertinet ad formam: proinde Papistæ eam mutilant. 2. Sola Christi verba sunt recitanda: At Papistæ multa permiscunt. 3. Consecratio fit à Deo per os ministri: At Papistæ volunt eam esse hominis consecrati. 4. Verba ea non debent recitari solum historicè, ut Calvinistæ volunt; nec magicè, ut Papistæ: sed quasi quæ, operante Deo, sint efficacia ad faciendum, quod sonant: sic, ut verba ea sint instrumenta Dei, non ministri: Et sic efficacia sint, ut nobis

annun-

annunciant, certosque reddant, distribui in Coena verum Corpus & sanguinem Christi. Ita & Bucerus.

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 17. §. 19. Verba recitari vult per modum concionis seu lectionis, ad instruendam fidem; non ad consecrandum elementum. LUTHERVS *l. de Capt. Bab. c. de Bapt.* parum referre ait, quibus verbis Sacramentum conficiatur; modò adsit fides accipientis illud: Eò, quòd Sacramenta consistant in promissionè; quæ non accipitur, nisi fide. Calvinus itaque iubet prælegi cœnatis, ex *1. Cor. 11.* Institutionem.

SVADENT istis. I. Calvinus. Dominus dicens, *Accipite. &c.* alloquebatur Apostolos, non panem: ergo referuntur non ad hunc consecrandum, sed ad instruendos illos. 2. Nusquam scriptum, recitari oportere. 3. Papistæ multa addunt, & detrahunt istud: *quod pro vobis tradetur. &c.*

AVTOR. Eucharistica Forma hæc est ipsissima: *Hoc est enim Corpus meum. Hic est enim Calix Sanguinis mei.* I. Contra Lutheranos quatuor sunt certa. 1. Dominus pronunciauit hæc: testibus *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Paulo 1. Corinth. 11.* 2. Dominus iis Consecrauit; testibus cunctis S. Patribus & Theologis: *Item: Si alio modo consecrari voluisset; alio modo docuisset: At nò Prædicauit: nil recitari iussit; nisi Hoc.* Vnde, Sacerdos in persona Christi consecrat: ideo non dicit *Hoc est Corpus Christi; sed Meum:* Quæ repetitio verborum Christi, est Consecratio per verba Christi, non per solam Voluntatem Christi, vt Lutherani volunt. Nam solâ voluntate consecrare non est Ritu Sacramentali, sc. visibili aut sensibili: talem autem instituit Ritu pro Sacramentis. Quod sine Tali facit per solam inuisibilem Voluntatē, id miraculum est. Sicut Magdalenam absoluit. 3. Dominus præcepit hunc

Ritum: *Hoc facite, in Re, & in Verbis: Sicut & quoad Baptismum, Pœnitentiam &c.* Nusquam enim dixit: *Dicite, Ego te Baptizo; aut Absoluo &c.* Id quod Bucerus poitulat expressum. 4. Dominus vi horum verborum Consecratiuum transubstantiauit. Quia nisi Corpus & Sanguis Domini verè *Hoc* fuisset, Verba falsa fuisse oportuit. Vnde Apostolicus ritus est ex Traditione, post Consecrationem continuò Demonstrare Rem adorandam, scil. Iesum Christum. Hinc Græci ea verba clarè proclamant, & populus respondet, *Amen*, ac adorat.

II. TRADITIO id docet, ea Verba dici ad Panem & Vinum Benedicendum; non ad Instruendum populum: vt Lutherani & Calviniani volunt. Patet ex Liturgiis Clementis, Iacobi, Basilij, Chrysostomi, Ambrosij, ex Romana, quæ Sancti Petri esse censetur. Vnde Caluini ritus recitatorius, est omninò nouus, antè inauditus. *Item: Sancti Patres dicunt Corpus Domini fieri Mystica prece, solenni benedictione, gratiarum actione: ceu ante & post hæc Verba suctum in M. ssa.*

GRÆCORVM Refutationem vide in mea *Geneal. p. 3 q. 15.* Ex his ad Suasiones contrarias liquet responsio.

DICO AD I tamen. Quod in Basilij Liturgia post, *Accipite. &c.* dicitur *Fac Domine panem istum Corpus Christi: &c.* oratio est, vt in nobis fiat cibus ad vitam, non ad iudicium. Similia vide apud *Bellarmin. libr. 4. cap. 14. de Additione, Detractione, Transpositione,*

&c. Logi; nugæ nugarum.

¶

Qq 2

Quæ

QVÆSTIO LX.

Minister Eucharistia quis?

LVTHERVVS *l. de Capt. Baby. c. de Ord.* vult omnem baptizatum habere officium Consecrandi Eucharistiam; neminem tamen id usurpare debere, nisi legitime vocatum. Purat enim Ordinationem solum necessariam ob disciplinam Ecclesie & Ordinem; *libr. de abrog. Missa.* LVTHERANI, vt Kemn. &c. timidè assentiuntur ei; ob euidentiã probationum Catholicarum; & ob duo Principia Lutherana, aliòquin deserenda. Primum: Sacramenta non operari, nisi excitando fidem; proinde non pendere à qualitate ministri. Secundum: In ordinatione non imprimi Characterem, datique solum officium, non potestatem nouam; proinde qui hodie Minister est, cras nullus erit.

CALVINVS *Inst. l. 4. c. 1. §. 22. & c. 3. §. 10. &c.* præfractè negat ratum esse Baptismum, aut Cœnam, si ab alio, quàm publico ministro, detur. Ita & Bullingerus, Zwinglius; licet hic antè se cutus sit Lutherum. Lutherus autem Wiclefium superauit, timentem d. finire, an laico fas ministrare Sacramentum?

AVTOR. Necessè est ab ordinato Sacerdote confici Eucharistiam, vi huius, *Hoc facite*: sc. omnes Christiani manducate & bibite: soli Sacerdotes verò Consecrate, Sumite, Distribuite. Vide *Antichristum p. 3. q. 25.* Ita docet Traditio firmata per Concilia Generalia quatuor Nicænum, Lateranense, Florentinum, Tridentinum. Per & S. Patres, S. Dionys. Eccl. Hierarch. p. 2 c. 5. *Nec ipse Sacerdos erit, nisi Pontificalibus officiis ad hoc fuerit promotus.* Qui secus faxit, eum vocat S. Ignatius epist. ad Trallianos, infideli deteriorè S. Clemens Const. l. 1. cap. 31. *Omnis laicus, sine Sacerdote aliquid tentans, frustra facit.* Idem *l. 8. c. ult.* Quia solis dictum Apostolis, *Hoc facite*, sicque ad alios eadem manauit potestas. Vnde Tertull. *libr. de prescript.* ridet Marcionistas, quod, quos hodie Clericos, cras habeant

Laicos; & hos Sacerdotalia ministrare. S. Cypr. *l. 1. epist. 2. &c.* negat esse apud hæreticos Eucharistiam veram, cum non sit verum Sacerdotium. &c. *Bell. lib. 4. c. 10.* Proinde in nullo casu necessitatis licuit vnquam vlli consecrare, nisi Sacerdoti.

QVÆSTIO LXI.

Qualis Eucharistia sumta sit Effectus, & sumende Preparatio necessaria?

LVTHERVVS passim tria asserit: 1. Effectum Eucharistie esse Remissionem peccatorum mortalium. 2. Non opus vacare culpis mortalibus; sed eum esse aptiorem, qui plerum sibi conscius facinorum est. 3. Non opus Confessione ac Pœnitentiã; sed fidem sufficere quæ credit in Eucharistia sibi omnia esse remittenda. *l. 18. in Concione de præparat.* ait: *Optima dispositio est, quæ pessimè es dispositus: tunc pessimè es dispositus, quando optimè es dispositus. Quia Christum non venit vocare iustos, sed peccatores; qui papisticis præparat. omnibus se polluunt &c.*

KEMNITIVS *p. 2 Exam. Sess. 13. c. 2. 7.* propugnat primum Lutheri; secundum & tertium oppugnat; præquæritur pœnitentiã & p. o. ositum abstinentiã peccatis; vultque examinatos communicatos, sic & Confessio Augustana.

CALVINVS *Inst. l. 4. c. 17. §. 40.* pugnantia asserit. 1. *Cibus hic spiritalis si in animam incidit malitiã nequitiaque pollutam; maiore illam ruinã præcipitat.* Proinde §. 42. fidem & charitatem requirit. 2. Contra §. 41. reprehendit nos, qui statum gratiæ prærequiramus: §. 42. Vult Cœnam remittere mortalia; quæ nisi adsint, frustra sumi. *Meminerimus, ait, huius S. epulas egrotis esse pharmacum, peccatoribus solacium, pauperibus largitionem: quæ sanis iustis, diuinitibus (si quis reperiri possent) nullum afferrent opera preiurium.* &c. *Cum in vitam detur; intolligimus nos sine ipso in nobis planè mortuos esse.*

SVADENT istis. 1. LVTHERANI. 1. *Lutherus.* Quia non veni vocare iustos, sed peccatores. 2. *Calvinus.* Si peccatis immunitas accedere soli debeant; omnes arcebunt.

cebuntur. 3. *Kemnitius. Hic est Sanguis novi Testamenti*; quod includit in se pactum remissionis peccatorum. Vnde; *Qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* 4. *Kemnitius.* In Liturgiis sunt preces pro remissione peccatorum. Sique venialia deleat; cur non posset & mortalia?

AUTOR. Eucharistia est principaliter, nutrire animas, & præservare à peccatis; non, peccata delere. Præparatio ad eam est Pœnitentia iusta. 1. S. Scriptura teste in meo *Antichristo. p. 3. q. 25.* 2. Traditione, Patrūque Consensu teste. Vnde in Liturgiis Diaconus proclamans, *Sancta Sanctis*, infideles & Catechumenos exire, & in expiatis non adire Synaxin iubebat: teste Chryf. hom. 61. ad Antioch Iustino in Apologia. 2. Cypriano, Ambrosio, &c.

3. **RATIO** suadet. 1. Euch. est Sacramentum à cæteris diuersum; ergo & proprium habet effectum nutriendi. Nam & *Lutheranis* Baptismi est abluere originale: Absolutionis, remittere actualia; *Calv.* verò est Baptismi p. fidē remittere peccata per omnē vitā facta reliquā: Ecquid igitur Cœna opus ad remissionē? 2. Quia mos peructus est post Baptismum continuò dare Eucharistiam, teste Cyrillo Ierolol. in *Myrtagog.* 3. Cùm sola fides iustificet apud *Luthero Calvinistas*; quid Synaxi opus?

DICO AD I. Quos primum vocat *Christus*, iustificat; at dein seipso cibatur.

AD II. Ne arceantur, data potestas est remittendi prius peccata; quæ remitti absolutione certum est: at qui se sat digne disposuerit, certus est nemo.

AD III. Testamentum trifarium capitur; 1. Pro Voluntate testatoris. 2. Pro hereditate cernenda. 3. Pro

instrumento literarum, quod est & signū Voluntatis, & causa ad eundem hæreditatis. Ita Eucharistia repræsentat mortem *Christi* passū, & applicat nobis meritum factæ remissionis, quam repræsentat in Commemoratione passionis.

AD IV. Prodest Eucharistia ad remittenda mortalia peccata nobis ignorata; Et ad persolvendam pœnam confessorum peccatorum. Et ad venialia dimittenda. Proin peccata mortalia potest delere Eucharistia; sed non est ad hoc primariò instituta.

QVÆSTIO LXII.

An Vtraque Species sit necessaria sic, quò totus in ea sit Christus?

LUTHERVS, Declaratione sermonis de Cœna, *Non dixi, nec consuevi, nec est intentio mea; ut unus, aut aliqui Episcopi propria autoritate incipiant alicui Vtrāque Speciem porrigere; Nisi ita præcipiatur in Concilio Generali.* 2. In *Affert. art. 15.* *Consultum mihi videtur nunc, et non modo per Concilium, sed quilibet Episcopus, etiam inuito Papa, Christum secutus in Evangelio, rursus Vtramque laicis daret.* 3. In formula *Missa*; Si quod Concilium statueret Vtramque, nos nequaquam sibi vtrāque vellemus, sed in respectum Concilii ac statuti, aut Vna, aut neutra, & minime Vtraque vti vellemus, maledicti vniuersos, qui ex potestate Concilii Vtraque vterentur. *Cochlæus* in *Septem pite c. 23.* notat 16. *Lutheri* hac in re contradictiones.

II. LUTHERVS in eadem declar. ait, 1. Non necesse dari laicis vtramque. 2. *Lib. Capt. Bapt. cap. 1.* Sacerdotes iure diuino teneri, ut dent vtramque; Laicis tamen liberum esse, ut petant vnā vtramque, aut neutram. 3. In *Affert. art. 16.* Qui vtramque nequeunt impetrare, si omittant desiderare, impios esse. **LUTHERANI** vigent necessitatem Vtriusque.

SVASIONES vide infra quæst. 65.

III. LUTHERVS, AN TOTVS CHRISTVS sit sub Vtraque, variat. 1. *Affert. art. 16* ait, Totum esse in qualibet. 2. In *Intorm adamicum*, idet Concomitantiam. 3. *Lib. ad Waldenses*, frustra se torquere aliquos ait, & dissimulat quæstionem. 1. **LUTHERANI**, vt *Heshusius* negat Concomitantiam: *Hamelmannus* ait esse diabolicum inuentum; *Illyricus* item, &c. 2. Alii, vt *Brentius*, in *Confess. Wittenb. Kemnitius*, &c. Totum esse aunt in qualibet specie: Qq. 3. si q. 10

fique dicere coguntur ob Vbiuitatem suam. 3. Alii, vt Lutherus passim, MELANCHTHON art. 10. Confess. Aug. hanc quæstionem dissimulant.

4. CALVINVS cum suis Concomitantiam & ridet, & impugnat. *Inst. l. 4. c. 17. §. 18. 38. 47.*

SVADENT istis. I. CALVINVS. Quod obtendunt Concomitantiam nimis friuolum est; cum symbola, quibus includuntur, ita distincta sint. 2. §. 31. Si iua illa Cōcomitantia negetur, quid facient? Quis sanus & sobrius Christi Corpus Christum esse sibi persuadeat? 3. §. 74. Dominus panem ostendens Corpus suum esse dicit: Calicem dum ostendit, Sanguinem vocat. Humana rationis audacia contra reclamat, Panem esse Sanguinem, Vinum esse Corpus. Ac si Dominus nullā causā Corpus suum à Sanguine & verbis & signis distinctisset. Et unquam fando auditum esset, Corpus Christi aut Sanguinem, Deum & Hominem appellari? Sanè si designare se Totum voluisset, dicere poterat, Ego sum, non autem, Hoc est Corpus meum.

AVTOR. Christus totus est in qualibet specie. I. Sic tria Cōcilia Generalia, Constantiense, Florentinum, Tridentinum, ex euidencia S. Scripturæ quam vide in meo *Antichristo p. 3. q. 26.* 2. Sic vniuersalis Patrum Consensus: B. Andreas ait: Agnum immaculatum quotidie immolari, & à populo māducari. Origenes: Illi dicimus, DOMINE non sum dignus. Hilarius ait: Manducatione fit, vt Filius Dei in nobis sit. Cyr. Ierosol. ait, Nos esse Christophoros: summum Regem sumi; caue ne in terram excidat. &c. Quare qui Concomitantiam negant, se cadauer sumere asserant necesse est. 3. Miracula crebra Veritatem Totalitatis attestantur.

DICO AD I. Symbola sunt distincta, non ideo tamen & Res: nisi quod Res diuersæ significantur.

AD II. Negentur & S. Scripturæ, & Patrum consensus, &c.

AD III. Mendacia fundit, nos dicere, Panem & Sanguinem, &c. Corpus Christi esse Deum. Denique dixit, Hoc est Corpus meum; non Ego sum; quia id expressit, quod signo repræsentabatur.

QVÆSTIO LXIII.

An tota Ratio Sacramenti sit in vna specie?

LUTHERANI sic ratioeantur: Si panis & calix sint duo Sacramenta; toto fraudant Sacramento, qui calicem negant. Si vnum sint; ergo dimidiatum dant laicis, qui in conuiuio spiritali potum negant.

SVASIONES vide infra quæst. 66.

AVTOR. Eucharistia trifariam consideratur. I. Vt pignus diuini amoris: Sic in Vna specie conseruatur: quia totū Christum exhibet. II. Vt Sacrificium: Sic Vtraque necessaria est: quia id significat Christi passionem vt cruenti Sacrificii imitatio, quæ sine effato Sanguinis signo non repræsentatur. 2. Deinde in Sacrificio esse debet reipla, quod fuit in typo Melchisedechano. Ideo vsus Ecclesiæ nunquam passus est Sacrificari in altera sola: *D. Th. 3. q. 83. art. 6.*

III. Vt Sacramentum: Sic in alterutra perfectè est tota ratio Sacramenti, Ita *Concl. Trident. S. §. 21. Can. 3.* RATIO. Quia in vtralibet est Significatio & Causa litæ gratiæ, quæ omni inesse Sacramento debent.

I. Significatio vtriuslibet est Refectio spiritalis, at hanc proinde vinum solum, vt & panis solus significat: potestq; alterutra species dici pars. (sed Materialis) Sacramenti, se Christi totius. Itaque in Scripturis Esurire & Sitire iustitiam, *Math. 5. Eccl. 24.* Manducare & bibere, vt *1. Cor. 6.* pro eodem ponuntur: teste S. Cypr. *Serm. de*

de Cæna: Aug. in Pl. 103. 2. Significatio vtriuslibet est Vnio fidelium: Sicut vnus panis, & Vinum è multis granis constat: Ita Ecclesia. 2. Cor. 3.

II. CAUSALITAS par Vtriq; inest: quia idem Christus totus Vtrobique: Vnde & quæq; species habet propria, Materiam, Formam, Actionem; vt neutra pcedat ab altera, quin sit Sacramentum perfectum formaliter; non parziale, nisi specietenus materialiter. Ita Vniuersalis orbis Christiani ætatum omnium Cõsensus. Prætulerunt ita typi, quorum hi istã, vt Manna, Agnus, Panes propositionis: isti alteram speciem præsignarunt: Vt aqua petra. Nec duæ species Sacramenti duo sunt Sacramenta; sed vnum; dum in actione vna sumuntur ab Sacerdote: Nisi sic diuideret eam actione, vt hanc ante, istam post prædium sumeret: quod nefas. Hinc patet solutio dilemmatis superioris Lutherani.

QVÆSTIO LXIV.

Par, an maior Utilitas ex Vna, vel Vtraq; capiatur sumta specie?

LUTHERANI iuxta & CALVINIANI contendunt, ex Vna minorem percipi.

SVADENT illis. 1. Caluinus *Inst. l. 4 c. 17. §. 47.* Fraudatur populus magnã fidei Significatione: adeo clarius duæ, quàm vna species significat Christum totum. 2. *Georgius Casander.* S. Patres tribuunt peculiarem effectum Sanguini Dominico. S. Ambr. l. 5. de Sacram. c. 3. *Quotiescunq; bibes, remissionem accipis peccatorum, et inebriaris Spiritu.* S. Cyr. l. 1. epist. 2. *Quomodo docemus, aut pronouimus eos Sanguinem suum fundere; si eis militaturis Christi Sanguinem denegamus?* 3. Ruardus Catholicus declarandæ Veritatis

causa sibi obiicit: Altera species accedens, Si auget gratiam: ergo utilis est: Si non auget; ergo verum Sacramentum non confert gratiam, estque frustraneum.

AUTOR. I. Quem aduersarii fructum quærent in Sacramentis, is tam in Vna, quàm in vtraque datur; scilicet. *Fidei excitatio & confirmatio.* Quod velint Sacramenta non aliter prodesse, quàm significatione, promissionem Dei representante. Id quod magis videndo, quàm manducando, obtinetur: cum manducando symbolum absumatur, videndo manens representet: Et *Vilus*, quàm gustus, sit spiritalior, adque intelligentiam aptior.

II. Quem Orthodoxi fructum quærimus, perinde capitur ex vna; sc. *Gratia collatio ad salutem.* Ioan 6 *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.*

III. Tametsi, (facita esse) plus gratia ex Vtraque accederet sumenti; non tamen necesse foret, nec expediret Vtrã que dare omnibus. 1. Quia præstat altero bono non necessario carere; quàm Sacramentum periculo irreuerentiæ exponere. Hinc desit Ecclesia pueris Eucharistiam porrigere: Hinc Matrimonium & Ordo non omnibus expediunt, Et præstat crebrò sub vna securè communicare; quàm rarè & periculosè sub vtraq;. Præsertim cum nihil ex duabus percipiatur, quod non capiatur ex Vna. Nec enim Significatio, sed Causalitas rem efficit meliorem: vt supra.

DICO AD I. Absurdum est dicere Fructum Sacramentorum consistere in confirmanda fide, vt apprehensã significatione moueatur animus. Nam sic rudiores parum, infantes nil utilitatis

tatis perciperent: plus ingeniosiores, nō autem meliores sed hebetes.

AD II. Etsi Deo Patri, & Filio, sua cuique peculiaria tribuantur; non tamē idcirco de Sp. Sancto negantur: Ita & in speciebus est: Vnde iidem S. Patres alibi eisdem effectus Sanguinis tribuūt Corpori: Ambr. libr. 4. de Sacram. c. 5. *Qui manducavit hoc Corpus, fiet ei remissio peccatorum.* Cypr. ibid. ait, Martyres muniri protectione Corporis Domini debere. Ita Col. 1. *Pacificans per Sanguinem Crucis.* Infra: *Reconciliauit in Corpore Carnis* Adde quod effectum eam tribuunt nō speciebus, sed Contento.

AD III. Similiter posset quis argumentari de particulis S. Hostiæ: At malè. Nam non species, sed Contentum confert gratiam: hoc autem utrobique idem est. Et cūm vtraque sumitur, est actio vna sumtionis perinde, vt cūm vna percipitur; sicuti & est Res vna vel sub mille particulis data.

Q V Æ S T I O LXV.

An Communio sub Vtraque sit Præcepta à Christo?

LUTHERVS, vt *suprà* q. 62. sæpius dicit, Permissioem esse diuinam, non præceptum: LUTHERANI tamen, vt Kemnitius, &c. esse præceptum contendunt.

CALVINVS Inst. l. 4. c. 17. §. 17. ait, *Edictum æterni Regis est, ut omnes bibant.*

SVADENTISTIS. 1. *Melanct. in Apolog. Confess. Aug. & Kemn.* In voce, *Fractio panis*, per figuram Intellectionis significatur & altera species: Vti & *Ioann. 6.* dum quater fit mentio panis solius. 2. *Kemnitius.* In Emaus sub Vtraque communicatum est, teste August. *Verè in fractione panis Christum agnoscat, qui non sibi iudicium manducat & bibit.*

Neque ibi dixit; *Hoc facite*, licet vnam porrexisset solam. *Plura* quæstione sequenti.

AUTOR. Vtraque non est in præcepto diuino.

I. Quia typi plerique sunt de Vna: vt Lignum vitæ, *Genes. 2. 3.* Agnus Paschalis, *Exod. 12.* Manna, *Exod. 16.* Panis propositionis, *1. Reg. 21.* *Exod. 25.* Caro Sacrificiorum. *Esto;* sint alia figuræ de potu: Non nos contendimus pro necessitate Vnius, vt pro duarum Sectarii. *Dein,* Melchisedechum obtulisse Deo panem & vinum constat: dedisse verò Abrahamæ, non constat. *Adhæc,* aqua è petra data est sine cibo; non ideo Calix dandus est sine pane.

II. Doctrina, & exemplum Christi, & Vtus Apostolorum, docent Vnam rectè dari. Vide in *Anichristo* parte, *tertia quæst. 26.*

III. Vetus & primitiua Ecclesia licitam sub Vna Communionem testatur trifariam. I. Quia eam nunquam reprehēdit, tum in Orthodoxis: tum vel in Manichæis: qui, teste S. Leone *Serm. 4. de Quadrag.* sub vna communicabant, quod vinum ducerent fel esse Draconis: & quod negarent veram Christi passionem & mortem, & Sanguinis effusionē; vnde & signum in vino reiciebant. Nec Epiph. nec Augustinus, qui eos exagitarunt, hoc in eis carperunt.

2. Quia moriserat Eucharistiam de ferre tecum domum, & sumere cūm libuisset. 3. Quia Manichæi vt hæresim tegerent, sub vna cum Orthodoxis communicabant Romæ: teste S. Leone ibid. Qui & obseruari iussit eos, qui nunquam vini speciem sumerent.

IV. Ritus Ecclesiæ docent idem *Vt Affer-*

Afferuatio Sacramenti, Communicatio domestica, Communicatio infantum, Aegrotorum, Laica, Communicatio ex Præsanctificatis. Vide Bellarmin. libro 4. cap. 24.

DICO AD I. Ista Historia sic coniungit Benedictionē panis cum Distributione, Recessuque Domini; vt nullus fuerit locus calici benedicendo ac dādo: Vnde nec locus figuræ est. Augustinus verò non dicit, Christum dedisse vtramque; sed agnitum in fractione panis; & huius fructum fuisse agnitionem. Cætera ex dictis liquent.

QVÆSTIO LXV.

Quæ argumenta sunt Vrgentium Vtramque?

TRiplicia. 1. Ex S. Scriptura. 2. Ex S. Patribus. 3. Ex Ratione.

I. Ex S. SCRIPTURA I. Bohemi, IOARN. 6. *Nisi manducaueritis Carnem filii hominis, & Biberitis. &c.*

II. Achilles, Lutheri, Buceri, Melancthonis, Caluini, Kemnitii. &c. est Matth. 26. *Bibite ex hoc omnes:* Hoc non solis dictum Apostolis est. 1. Quia non dixit *Manducate ex hoc omnes.* quod prævideret futuros, qui dicerent, datum omnibus panem, non calicē. 2. Quibus, *Manducate, iis & Bibite* dictum: Si solis Presbyteris: ergo neutra licet laicis: Si laicis quoque dictum, ergo Vtraque licet eisdem. 3. Quia pro quibus Sanguis fusus, iis dictum, *Bibite ex hoc omnes, Hic est enim Sanguis meus, qui pro vobis, & pro multis effundetur:* At fusus est pro omnibus.

III. CALVINVS Instit. l. 4. c. 17. §. 48. &c. *Velim ad quinque postulata respondeant, quibus elabi non poterunt:* 1. *Quo oraculo reuelatum sit vobis hoc Solis dictum Apostolis?* 2. *Cur ab Apostolis ad mille vsque annos sine exce-*

ptione omnes fiebant vtriusque symboli participes? 3. *Cur de pane simpliciter dixit, vt ederent: de Calice, vt Omnes biberent?* 4. *Si Deus solis Sacerdotibus dedit vtramque; quo iure datur nunc altera laicis?* 5. *Paulus traditionem declarat, Vt omnes promiscuè vtroque symbolo communicarent.*

IV. Iussit, *Hoc facite:* at Consecrauit, accepit, Dedit omnibus Vtramque. Quippe ait, *Similiter & Calicem.* q. d. ait Kemn. pat ratio vtriusque est.

V. Paulus post, *Hoc facite,* dixit: *De pane illo edat, & de calice bibat:* Ergo sumenda & vtraque.

DICO AD I. Vis præcepti huius in Re, non in Modo consistit. Quia præcipit medium vitæ conseruandæ, quod consistit in Corpore & Sanguine Christi sumendo; non in speciebus seu modo. Vnde declarat illud *Nisi manducau. &c.* per hoc, *Qui manducat me, viuet propter me.* Deinde **ET** sumitur quādoque pro disiunctiua: vt *aurum & argentum non est mihi*, id est, aurum vel argentum. Demum; esto præceptum: Multa sunt Scripturæ præcepta non omnibus, sed aliquibus implenda. Vt, ait Augustinus illud: *Crescite & multiplicamini:* Ita & hoc, *Nisi manduc. &c.*

AD II. Id solis dictum Apostolis est. Quia hoc, *Omnes*, non semper vniuersalissimè capitur: Vt, *Omnes querunt, quæ sua sunt:* at non Sancti. *Omnes peccauerunt;* at non Christus: *Clamauerunt omnes, Crucifige:* at non Apostoli. Ita hîc, *Omnes*, id est, certi generis homines. 2. Alioquin dandum & infidelibus foret; aut fidelium infantibus; aut adultis fidelibus etiam abstemiis. 3. Et Marcus repugnat eo: *Et biberunt ex eo omnes,* sc. Discipuli. Nam *Cænātibz EAS, &c. dedit Discipulis suis &c.*

Rr Man-

Manducate: Item. Accipiens Calicem. &c. dedit ILLIS solis, qui hymno dicto exiuerunt in montem oliueti: Tunc dixit ILLIS: OMNES, vos scand. &c. De certis solis hæc omnia. DE I. Dominus dixit, Manducate ex hoc omnes: teste S. Canone Misæ: teste S. Ambrosio. & Paschasio. &c. Esto. non dixerit: Panis partem cuique dedit; & Calicem vni; qui & daret alteri, sicque porro quisque; & dixit; Bibite ex hoc omnes, ne iterum consecrare opus. DE II. In hoc: Christus non dedit laicis; ergo nec à nobis dandus eisdem calix: negatur consequentia: quia Christus dari non prohibuit. DE III. Fusus est Christi Sanguis pro omnibus, impiis & infidelibus; non tamen his dandus est.

AD III. 1. Oraculo Matthæi, & Marci. 2. Fallum assumit: Nam liberum fuit uti vnâ, aut vtrâque. 3. Patet supra de Omnes. 4. Iure diuino permissiuo. 5. Mentitur tribuens Paulo, quod non dicit: Non enim declarat Traditionem, quasi dicat Dominus, debere omnes diuino mandato vtrâque uti.

AD IV. Lucas id præceptum posuit post datum panem: post calicem omisit. Hoc, similiter, refertur ad accepit, nõ ad reliqua verba actionis, nam debuisset, & fregisse, & distribuisset calicem similiter ut panem.

AD V. Sic est; Probet seipsum homo, & sic de pane illo edat: Vbi modum præscribit edendi, scilicet cum præuia probatione sui: Et edere ac bibere in spiritibus idem sunt, ut fiant ambo in vtroque modo. Istud, Facite, post Panem absolute ponitur; conditionate verò post Calicem; Hoc facite, quotiescunque bibe-

ritis. q. d. Non obligo ut semper bibatis; sed quoties volueritis.

II. EX SS. PATRIBVS Luthero-Calvinisticas Suasiones & Corruptelas, vide in Bell. c. 26

III. EX RATIONE SVADENT sic Vtramque. 1. In deserto, 1. Corinth. 10. OMNES eundem potum spiritalem biberunt, Ergo & in Ecclesia sic necesse est. 2. Institutio facta est sub vtrâque: ergo sic & obseruanda. 3. Dominus & Apostoli dederunt calicem 1. Cor. 10. Non potestis bibere calicem Domini, & calicem demoniorum. 1. Cor. 11. Omnes in vno Spiritu potati sumus. 4. Testamenti Christi legatum contempunt, qui alteram negant partem hæreditariam. 5. Finis est, mortem Christi commemorari: at hæc non perfecte significatur Vnâ. 6. Kemitus. Dulcissima consolatio est calicis; & hac priuatiemur? 7. Si potest tolli pars Eucharistia; ergo & Baptismi: ergo & Panis Cœnæ. 8. Datur laicis Sanguis Domini; cur ergo negatur symbolum?

DICO AD I. Manna & Aqua sunt eis separatim data, quodque solum; Et Biberunt spiritualiter, quod ipsam manducare est: & è contra.

AD II. Institutio, non est Præceptio. Illa Sacrificium fuit, & Sacramentum: istud, non hoc, vtramque requirit: quod esse debuit secundum ordinem Melchisedech. Præceptum verò, diuersum ab Institutione, subiungitur ad usum Panis; non Calicis.

AD III. Ea probant, Vtramque non esse illicitam, non verò esse præceptam. Ad Corinth. autem agitur de potu Spiritus, quem in Baptismo haurimus; non de potu Sanguinis in Eucharistia.

AD IV. Hæreditas est Christus totus in Eucharistia, non ambæ species ipse;

ipsa: Res, non Modus est in præcepto.

AD V. Commemoratio duplex est; Repræsentatiua; ceurei fit in scena: Narratiua historicè: Mortis Dominicæ memoria prior fit in Sacrificio, repræsentante Passionem totam; Posterior fit manducando & bibendo in Eucharistiæ Vna, vel Vtraque specie.

AD VI. Solatium idem in vna, quod in vtraque, habetur, ob Rem eandem.

AD VII. Pars Essentialis tolli nuncquam potest; at potest Modalis. Ut Baptismus olim fiebat totali immersione; nunc solum capitis asperzione. Sic tolli potest panis, si detur calix: at vtrumque simul tolli nequit.

AD VIII. Dari Sanguinem, id est, totum Christum, est præceptum: at dari species ambas, non est præceptum.

CUR PRÆCEPIT VNAM ECCLESIA?

I. Quia quæ non ad substantiam Sacramentorum pertinent, ea potest ordinare Ecclesia: præsertim vbi Dominus regulam non statuit, vt seruetur certa; Ecclesiæ ibi relictum est, ordinis causa. Sic in Baptismo trinam immersionem mutauit in Vnam, Tertull. l. de Corona mil. & Can. 49. Apost. Rursus Vnã in Conc. IV. Tolet. c. 5. mutauit in trinam. Talis est ritus specierum, quæ non sunt iure diuino præceptæ; nec de Essentia Sacramenti; cum vtus rei, non attingat essentiam eiusdem.

II. Quia licitus semper vbique fuit vtus vnus, aut vtriusque: Concilium Constantiense prohibuit tolli vsum Vnius,

III. Causa Hæreticorum, vtramque; ceu præceptam, vrgentium.

IV. Sic placuit Vniformitati Consentientis Ecclesiæ; quia licuit, & expediuit.

V. Vt irreuerentiæ & effusiones cauerentur.

QVÆSTIO LXVII.

Ecquæ SUMMA Breuis omnium dictorum de VNA?

INSTITVTIO est sub Vtraque: at non est Præceptum de Vtraque; neque omnibus vtraque præcepta est. Institutio autem rei & Præceptio differunt: Vt, Institutum est Matrimonium, Ordo: Prædictio. &c. at non omnibus præceptum, Nisi vt Credant, colantque; non vt vsurpent omnes. Deinde; In Vtu præcepta est substantia sacramenti; non Circumstantia accidens: illa examussim seruanda in vsu; hæc relicta est ordinationi Ecclesiæ. Vnde nullum de Circumstantia extat præceptum in S. Scriptura: nec vllum reperiunt aduersarij: Et nos euincimus de Vna.

ECCE aduersarij: 1. HVSSIT æquarunt præceptum. Ioann. 6. Nisi mand. &c. 2. LVTHERANI reclamant ibi de Eucharistia quicquam agi: quæruntque præceptum Luc. 22. Hoc facite. 3. CALVINVS his repugnat; vult dictum solis Ecclesiæ ministris, non Laicis: quæruntque præceptum Matth. 26. Bibite ex hoc omnes. 4. MARCVS. c. 16 ad solos id Apostolos dictum ait? Qui & biberunt ex illo omnes. Et hic verè: illi eroncè,

Rr 2 DVsus

II. VSVS Vnius à Christo comprobatus est. I. VERBIS, *Ioann. 6.* 1. Hic verò agi de Euch. Negat Lutherus & quidam Calvinista. 2. Concedunt Hussite & Calviniste Gallicani cum Plesæo. l. 4. Euch. c. 2. Se igitur destruunt; nos confirmant; vt & tota Classis S. Patrum. 2. FACTO vt *Luc. 24.* in Emaus: testibus S. Patribus: Textu iltic ipso: & Effectu illuminationis. Et; Dominus ibi Consecrauit, id est, sacrificauit Vnâ speciem: Quod ex natura rei fit rectè: at nûc non rectè fieret; ob præceptum Ecclesiasticum. Christus ter benedixit panem. 1. Cum miraculo panes & pisces. 2. Cum Sacramento in Cœna, 3. In Emaus. 3. APOSTOLIS VSVS fuit Vnius, *Act. 2. v. 42.* & *Act. 20. v. 7.* Ita S. Patres, & aduersarii:

Sed hi Synechdochen ibi fingunt partis pro toto.

A. T. Cur non pariter & *Ioann. 6.* foret Synechdoche in multiplicatione panû; vt intelligeretur cadus vini propinasse? 2. Lucas ter meminit benedicti panis; nunquam vini: huius vel semel meminisset. 3. Iudæi multi, recens conuersi, abstinebant à vino, *Act. 12. v. 20.* Omnes emulatores Legis Mosaicæ, Nazaræi maxime, *Act. 18. v. 18.* & *c. 21. v. 23.* at hi durante voto erant perseverantes in Doctrina Apostolorum, & Communionis Fractionis Panis: Ergo sub vna communicarunt. DICES Ergo & Apostoli sacrificarint in vna. RESP. Esto: licebat exemplo Christi: At nunc non licet, ob præceptum Ecclesiæ: In quo cum Norregis dispensauit Innoc. VI II, teste Volater. l. 7. Geogra. Adde VSVS idem Vnius durauit post Apostolos, vt licitus, non vt præceptus, vnde ad tempora Hussitarum.

III. CHRISTVS TOTVS Carne, Sanguine, Animâ, Diuinitate, est in vtralibet specie idem; sed Aliter: nam sub specie panis, vi Sacramenti, est carne solâ; sub vino, Sanguine solo: cetera tamen vtrouque vi Concomitantia naturalis. CALVINISTÆ Christum Carne, Sanguine, Animâ, Diuinitate esse in cœlo adiunctum in Sacramento esse negant: ridentque Concomitantiam. LUTHERANI Quidam Calvinizant; sed Christi Carnem solam esse sub pane; Sanguinem solum sub vino: Animam in neutra. Ita Illyr. Heshuf. Hamelmann. Quidam Catholizant, vt Vbiquitarii, Brent. Kên. totum Vtrique inesse. Hinc isti totum nunquam accipiunt; ac proinde nihil. plû, quàm Calviniste: Quia diuidi Christus nequit, quam mori amplius.

IV. CAUSÆ VNIUS permiffæ sunt, 1. Quia Totus inest Vtrilibet. 2. Par fructus vtriuslibet ac vtriusque. 3. Multi Abstemi. 4. Loca multa carent vino. 5. Periculum effusionis. Ob hæc vnam licitè vsurpari posse censent etiam Brentius *apolog. pro Confess. Wirtenberg.* Melancht. l. de vsu Sacramēt. ait Ruthenos p vino vti posse medone, aut mulso. Si ergo iure diuino prohibitum est Cōmunicare sub vna; cur permittunt? Si non prohibitum; cur negant vsum vnius? At in iure diuino dispensare nemo potest.

QVÆSTIO LXVIII.

Eucharistia sine Adoranda ac Veneranda?

LUTHERANI distinguunt: 1. Extra Vsum, & Adoratio Euch. est idololatria. Luth. libr. ad Wald. In Vsu, Quidam damnant ibi adorationem, etsi præsen-

em Christum agnoscant Corpore & Sanguine; Luth. ibid. Melanch. de Coena, llyr. in Confess. Antwerp. Quidam, esse adorandam; Lutherus l. de verbis, *Hoc est Corpus*. Bucerus, Brentius, Kemnitius. Negant hi tamen adorandam sic, vt Catholici docent; quos *εἰδολάτρεις* vocant.

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 17. §. 35. &c. cum suis omnem Eucharistiæ adorationem proclamant esse Idololatriam. Tigurini in apolo- g. fatentur, se adoratuos Sacramentum, si crederent ibi Christum esse præsentem.

SVADENT istis. 1. Lutherus. Ad verba Coenæ attendendum; at adoratio impedit attentionem. 2. Calvinus. Apostoli communicantes non leguntur adorasse. 3. Christus in omni creatura est: ergo & adoranda foret. 4. Honorius III. instituit adorationem: Urbanus IV. festum Corporis Christi: ergo humanum inuentum est.

AVTOR. Christo in Eucharistia debetur Adoratio. 1. Deut. 6. Matt. 4. *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias*: At Christus Deus & homo est in Euch. Ergo. DICES: Adorandus est, vbi est, seque adorari iussit, sc. in Coelo, non in Sacramento: Nec enim dixit, *Accipite & adorare*. Deinde, Christus non est in Coena; sed Corpus eius. RESP. Ioann. 4. In omni loco adorandus est Deus. Nec in præsepio erat, vt adoraretur; sed vt qui- elceret: rectè tamen adoratus est. Ita Adorari, est secundaria Sacramenti Insti- tutio. 2. Traditio S. Patrum iubet a- dorari in Euch. Christum. *Bellarmin. lib. 4. c. 29.*

DICO AD I. Adoratio ex verbis Coenæ oritur, vt inde moueamur ad eã: tantum abest, quòd impediatur.

AD II. Apostoli vt se habuerunt erga conuersantem cum iis Christum: ira & erga latentem sub speciebus. Semper vt Deum agnouerunt, sic & colue- runt.

AD III. Non instituit Honorius, sed monuit Prælatos, ne Christum honore finerent fraudari. Festum Urbanus in- stituit; cuius officium id postulabat.

VIII. DE MISSA.

QVÆSTIO LXIX.

Missæ Sacrificium Vnde, Quid, Quotuplex esse dicitur?

LUTHERANI. Missam deducunt à voce Mahhu- zim, Dan. 11. *Deum Mahhuzim colet in loco suo*. Et Missam, ait Kemn. p. 2. *Exam.* robur esse Romani Antichristi. 2. Melanch. Missam dici vult ab *Missach*, id est, voluntaria oblatio.

3. CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 18. §. 18. Melanch. in apolo. *Confess. Aug.* dictam volunt à mit- tendis muneribus, quasi symbolis.

4. Missam definit Melanch. ibid. *esse o- pus, quod Deo reddimus, vt eum honoremus*. Es- seque vult Sacrificium duplex, Propitiatoriũ, seu Satisfactio pro peccatis Deũ placans: Eu- charisticum, seu gratiarum actio pro benefi- ciis; vt est Fides, prædicatio, oratio. &c. & bo- na quæcunque ad laudem Dei: Et hoc proprie vult Missam esse: teste S. Aug. 10. Ciuit. cap. 6. *Sacrificium verum est omne opus bonum, quod agitur, vt S. Societate inhæreatur Deo; relatum ad eum finem, quo beati esse possimus.*

5. CALVINVS ibid. *Nos perpetuo Scri- ptura vsu Sacrificium appellari scimus, quicquid omnino Deo offertur.*

6. Kemnitius ibid. ait: Sacrificium est Ceremoni- ale quid & externum; vt in Veteri Testam. Hostiæ, ho- locausta, decimæ, &c. 2. Sacrificium Crucis mortis Christi. 3. Sacrificium Spiritale interius; vt prædica- tio, oratio, eleemosyna, mortificatio &c.

AVTOR. I. Missa, vox antiquissi- ma apud S. Ambr. l. 5. *epist.* 33. Aug. *Serm.* 91. *de temper.* &c. 1. dicitur à dimissioe po- puli. 2. Accipitur etiam pro precibus. 3. pro Liturgia ab Offertorio vsque ad

Rr 3 finem.